

An aerial photograph of a city waterfront, likely Stockholm, Sweden. The image shows a dense urban area with numerous multi-story residential buildings, some with red and white facades. A large body of water, possibly a bay or harbor, is visible in the upper right, with several boats and a small island. A bridge crosses the water in the middle ground. The overall scene is a mix of urban development and natural water features.

Regional miljöstrategi för vatten

Varför en regional miljöstrategi för vatten?

Trycket ökar på Stockholmsregionen. Befolkningen i länet ökar för närvarande med över 30 000 invånare varje år. De ska bo och verka här utan att belastningen på miljön ökar. Det finns risk för målkonflikter mellan bevarande av god vattenkvalitet, dricksvatten, rekreation, vattenburna transporter och anpassning till ett förändrat klimat med mera. Strategisk planering och målfokuserat miljö kvalitetsarbete är två nyckelområden där landstinget kan göra skillnad för att uppnå de lagstiftade kraven på våra vattenmiljöer och för att hushålla med vattenresurserna. Detta samtidigt som vi tillgängliggör våra miljöer för ännu fler invånare och verksamheter.

De senaste åren har mycket hänt inom vattenförvaltningen. Nya myndigheter som Vattenmyndigheten och Havs- och vattenmyndigheten ser till att vi både planerar för och använder vårt vatten på rätt sätt. EU-direktiv och åtgärdspro-

gram syftar till att säkra vattnets värden. Ett ökande europeiskt perspektiv och ett östersjöperspektiv ställer nya krav på samverkan och samsyn kring den gemensamma resursen vatten.

Stockholms läns landsting har en mängd beslutade mål om vatten. Den regionala miljöstrategin för vatten ska, förutom att koppla samman dessa i en strategi, också syfta till att nå de övergripande målen:

- god dricksvattenkvalitet
- god kvalitet i havsvatten
- hållbara ekosystem och ekosystemtjänster

Avsikten är att utveckla det strategiska vattenarbetet inom ramen för landstingets regionplanuppdrag och interna miljöarbete, samt att tydliggöra och prioritera hur landstingets resurser bäst ska användas.

Strategins prioriterade målområden

Målprioriteringarna är en syntetisering av landstingets antagna mål för vatten och regionens viktigaste vattenmiljöfrågor.

Verka för säkra dricksvattentäkter

Målet att säkra regionens dricksvatten är av avgörande betydelse, både för landstingets egen verksamhet och för länet som livsplats. Mälaren är länets primära vattentäkt och en viktig farled, rekreationsplats, plats för fiske med mera. I målet att säkra goda vattenresurser för länets invånare och verksamheter ingår också att säkra tillräckligt med reservvattenkapacitet.

Regionalt prioriterade vattenmiljöfrågor som omfattas av målområdet är bland annat stigande vattennivåer, brist på reservvatten, övergödning och förekomst av miljögifter och läkemedelsrester.

Kunskapsdelning

Landstinget har samlad kompetens och erfarenhet av att minska miljöpåverkan från läkemedel,

kemikalier och transporter. Kunskapsdelning med andra aktörer och gemensamt arbete för minskade utsläpp i ett regionalt, såväl som internationellt, perspektiv kan ge förbättrad vattenkvalitet i hela regionen.

Regionalt prioriterade vattenmiljöfrågor som omfattas av målområdet är bland annat erosion och utsläpp från sjöburna transporter och förekomst av miljögifter och läkemedelsrester.

Ta fram målgruppsanpassat planeringsunderlag för vatten

Inom ramen för regionplaneuppdraget finns ett stort behov och en stor möjlighet att utveckla planeringsunderlag som kan användas i bland annat kommunernas strategiska planeringsverksamhet. Landstinget kan fylla en viktig funktion genom ►

► att översätta den stora mängd mätdata som finns till rumsliga strukturer, vilket kan få ett tydligt genomslag i kommunernas strategiska planering.

Regionalt prioriterade vattenmiljöfrågor som omfattas av målområdet är bland annat stigande vattennivåer, klimatanpassning, natur-, kultur- och rekreationsvärden, strandskydd, säkra VA-försörjningssystem, övergödning och förekomst av miljögifter och läkemedelsrester.

Regional samverkan inom vattenmiljöfrågor

Många aktörer är involverade och ansvarar för att säkra vattenresurser och förbättra vattenkvaliteten. Det finns ett stort behov av att mer systema-

tiskt samverka kring vattenfrågorna, för att undvika dubbelarbete, öka lärandet och för att nyttja de samlade resurserna på bästa sätt. Här finns en viktig roll för landstinget att ta, både inom ramen för regionplaneuppdraget och som verksamhetutövare.

Regionalt prioriterade vattenmiljöfrågor som omfattas av målområdet är bland annat stigande vattennivåer, förändrad avrinning, vatten som infrastruktur, skärgårdsutveckling, natur-, kultur- och rekreationsvärden, klimatanpassning, strandskydd, säkra VA-försörjningssystem, dricksvattenförsörjning, övergödning och förekomst av miljögifter och läkemedelsrester.

FOTO: JEPPE WIKSTRÖM/JOHNER BILDBYÅ

Landstingets arbete är att verka genom:

Ansvar som verksamhetsutövare

Landstinget är en av länets största verksamhetsutövare. För att värna länets vattenresurser har landstinget ett ansvar för att arbeta för minskade utsläpp av miljö- och hälsobelastande ämnen från verksamheterna.

Samverkan med strategiska aktörer

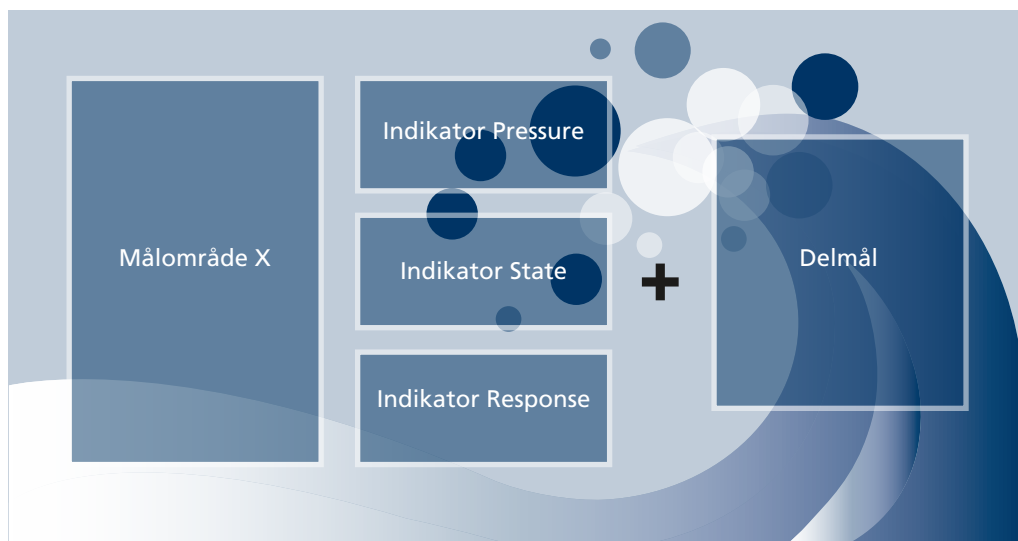
I dagsläget har ett stort antal aktörer ansvar för vattenfrågor, och det finns behov av ökad samordning, bland annat mellan strategisk planering och vattenkvalitetsarbete. Landstinget bör utveckla sitt samordnande och nätverkande arbete inom vattenområdet.

Uppdraget som regionplaneorgan

Landstinget har en unik roll, och därmed ett ansvar, att ge en rumslig form åt strategiskt viktiga frågor, däribland vatten. De vattenstrategiska frågorna ska utvecklas inom ramen för en framsyn och förankrad regionplanering.

Kunskapsförmedling

De erfarenheter som landstinget gjort genom eget miljöarbete bör på ett systematiskt och strukturerat sätt delas med andra aktörer, både på lokal nivå i länet samt på regional och internationell nivå.

Uppföljning

Arbetet med de fyra målområdena följs upp och redovisas enligt modellen ovan. En nulägesredovisning görs under perioden 2014-15. Sedan delredovisas arbetet 2017-18 för att slutredovisas 2021. Delmålen redovisas separat. En större översyn av de vattenstrategiska målen bör göras i samband med att ett nytt åtgärdsprogram tas fram inom ramen för vattenförvaltningen.

Indikator- och uppföljningsmodell

PSR-modellen (Pressure, State, Response) är en vedertagen modell för indikatorer inom

miljöområdet. Den överensstämmer väl med ISO 14031. Modellen bidrar till att göra arbetet transparent och tydligt. Den underlättar även jämförelser med andra uppföljningar av regionala och nationella mål.

De övergripande målområdena är långsiktiga. Indikatorerna för uppföljning ska visa orsakverkan-samband och spegla arbetet mot en kontinuerligt förbättrad situation. Delmålen används för att styra och följa utveckling inom ett målområde på kort sikt. Längre fram kommer delmålen att ersättas av SMARTa* mål.

*SMART= Specifikt, Mätbart, Accepterat, Realistiskt, Tidsatt.

Landstingets uppdrag och styrdokument

Stockholms läns landsting ansvarar för länets sjukvård, kollektivtrafik och regionplanering. Inom ramarna för landstingets miljöarbete och regionplaneringsuppdrag hanteras ett stort antal frågor av betydelse för länets vattenresurser.

Landstingets politiskt antagna mål är framtagna för att uppnå både god vattenkvalitet och bevarande, utveckling och tillgängliggörande av länets vattenmiljöer. Det går att läsa mer om de beslutade målen i landstingets styrdokument Regional Utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2010, Miljöutmaning 2016, Delregional plan för Stockholms kust och skärgård samt Skärgårdspolitiskt program. I den regionala miljöstrategin för vatten har alla dessa mål vägts samman till fyra prioriterade målområden.

Regional Utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2010

Landstinget är regionplaneorgan och ansvarar för länets regionplanering. För en hållbar utveckling av länets mark och vatten krävs en resurssnål och ändamålsenlig struktur som bland annat hushållar med naturresurser och -kvaliteter, möjliggör för god kollektivtrafikförsörjning och stimulerar till en tät och funktionsblandad bebyggelse där länets invånare kan ta del av tjänster och service. Hanteringen av vattenresurserna betyder bland annat att ta hänsyn till klimatförändringarna, att bygga på rätt ställen, att bygga ett robust samhälle, att bibehålla en god vattenkvalitet och att utveckla tillgängligheten till vattnets rekreativa värden. Det arbetar landstinget med bland annat genom de mål som finns antagna i regionplanen.

Miljöutmaning 2016

Inom ramen för landstingets miljöarbete har det under många år bedrivits ett framgångsrikt

arbete med att bland annat minska användning och utsläpp av farliga kemikalier, att minska utsläpp från den omfattande fordonsflottan och att väga in miljöhänsyn vid förskrivning av läkemedel. Landstingets miljöprogram utgår från den påverkan som landstinget har på miljön när beslut fattas och verksamheten bedrivs.

Delregional plan för Stockholms kust och skärgård

Syftet med den delregionala planen för Stockholms kust och skärgård är att ange en översiktlig inriktning för bevarande och utveckling av strukturella frågor i Stockholms skärgård. Den delregionala planen fungerar som en fördjupning av RUFSS, dels för det geografiska skärgårdsområdet, dels för specifika frågor av särskilt stor betydelse för utvecklingen i skärgården.

Skärgårdspolitiskt program

Det skärgårdspolitiska programmet fokuserar på landstingets mandat att ansvara för kollektivtrafik och delar av den offentliga servicen, samt att tillsammans med andra aktörer bidra till att värna marina och landbaserade miljöer både för bevarande och utveckling av en livskraftig skärgård. Miljöaspekterna av vattnet i skärgården är sådant som landstingets verksamheter både mer direkt, men också indirekt, påverkar. Därför är det avgörande att de miljömässiga aspekterna av vatten ligger till grund för beslut om skärgårdsfrågor. Utan en god vattenkvalitet och god tillgänglighet till bevarade rekreativa natur- och kulturmiljöer är det svårt att utveckla en livskraftig skärgård.

